

1992

XXXI. ŠP (29.–31. 5.)

Tentokrát národní přehlídka s podtitulem „divadlo v pohybu“, vymezená především pojmy netradiční a autorské divadlo. Regionální kola proběhla pouze na severní Moravě a v Hradci Králové. Recenzentka zpravodaje, kritička Radmila Hrdinová, ročník označuje jako „rozpačitý“. A nejen proto, že řada představení nebyla příliš vzrušujících; i proto, že mnoho účastníků nepřijelo... Dokonce se zpočátku zdálo, že lektori a redaktori zpravodaje převýší počet seminaristů – představení se hrála jen pro hrstku účastníků a atmosféra připomínala spíše setkání „rodinného klanu“. Hrdinová připomíná, že ona „rozpačitost“ odráží stav současného amatérského divadla – na Divadelní Třebíči, která tomuto ročníku ŠP předcházela, slavily úspěch mnohé inscenace tradičního amatérského divadla: „jazýček vah poklesl v jeho prospěch“, domnívá se... Program přehlídky nabídl sedm soutěžních představení a jedno mimosoutěžní – Tatrmany ze Sutoměřic u Bechyně s inscenací otce a syna Brůčkových *Setkání*: půlhodinka z veršů Ivana Wernische hraná pouze s papírem, barvami a slovy, sklídila ovace.

Hrálo se v Divadle Fráni Šrámka a samotná soutěž začala představením *Tancuj, když ve větru zní zvonek* pardubického souboru Jumping Hamada (vzniklo na předcházející třídní dílně), které se bohužel muselo vyrovnat s nevstřícností kukátkového jeviště. Pražský soubor Běžná hlava hrál v arénovém prostoru adaptaci Bradburyho románu *451° Fahrenheita* s názvem *Bud'te vítán, Montagu* jako aktuální, invenční a chytrou inscenaci s černými vizemi budoucnosti, diváci ji ale nepřijali vstřícně a na vině nebyla jen pozdní hodina, kdy se hrálo. Rozpačitou diskusi vzbudilo pražské Divadlo důvěry Zdeňka Šimanovského s představením *Automatické postavy č. 2*, které nabídl jen nahlédnutí do improvizací dětské dramatické hry.

Vpravdě autorská (a jediná činoherní) inscenace Dividylka Slaný *Na jedné lodi* s nespornými hereckými výkony působila, byť nechtěně, jako agitka (bylo totiž týden před parlamentními volbami). Koncentrovaným tvarem a zvládnutou technikou pohybu zaujala Alternativní scéna pohybového divadla z Prahy vedená Vladimírem Hulcem, který spolu s Ivanou Štroblovou, Antonií Svobodovou a Michaelou Pohankovou představil víceméně improvizovanou *Performanci č. 10* (ve zdrojích uváděnou také jako č. 8 nebo č. 9). Podle kritika Zdeňka A. Tichého to byl skutečný projev alternativního divadla se sdělnou, profesionální a emotivní působností. Karlovarský soubor Jen tak nabídl hravou inscenaci plnou fantazie *Amorem střelení aneb všechno vyjde najevo* podle J. N. Nestroye a J. K. Tyla, úspěšnou už na činoherní Třebíči, ale s autorským a netradičním divadlem mnoho nekorespondující.

Závěrečný večer patřil vystoupení začínajícího souboru „čerstvých maturantů“ Dekadentní divadlo Beruška z Hranic, jeho šudácká taškařice s názvem *Lesíček aneb Smrt se volá Eintopf* byla publikem přijata až bouřlivě: nepostrádala prvky dada, černý humor, absurditu, improvizaci a naději, že soubor má před sebou budoucnost, což se vbrzku potvrdilo. Do Písku měli přijet i Čmukaři z Modřic s inscenací *Léčba neklidem*, ale pro zranění v souboru nedorazili, z původně navrhovaného programu vypadla také inscenace svitavského Céčka *Tak trochu*, pro ŠP neměli volný termín.

Podle Radmily Hrdinové ročník odkryl krizovou situaci v zacházení se slovem. Podle Zdeňka Tichého „o krizi slova v současném netradičním a amatérském autorském divadle“ se bude hovořit ještě dlouho po skončení tohoto ročníku, podle Tichého „hledání východisek v improvizaci a nonverbální komunikaci nebo spíše v programovém zaměření tímto směrem je

pro letošní ŠP typické“. Lépe proto byly přijaty soubory založené na nonverbálním, a především pohybovém projevu (pardubický Jumping Hamada a pražská Alternativní scéna).

Po tři dny předcházející soutěžnímu programu se konaly tvůrčí dílny. Původní koncepce seminářů, v nichž měli působit lektori z okruhu pražského divadla Kašpar či studentů DAMU, se rozpadla. Nahrazena byla individuálními dílnami – seminář Práce s textem vedla režisérka Jaroslava Šiktancová, na závěr seminaristé dokonce předvedli vytvořenou „inscenaci“.

Psychoterapeutickým cvičením, mimoslovní komunikaci a pohybovému divadlu se věnoval zakladatel brněnského Sdružení divadelních aktivit Igor Samotný, o jeho seminář byl díky podobným představením tohoto ročníku mimořádný zájem, Samotného doplnili i Ajmer Singh a Dev Bhardwaj z National Theatre Development Society v indickém Chandigarhu – v Brně se před Pískem uskutečnil Indický festival... Samostatnou dílnu tvořila i pardubická skupina Jumping Hamada Jiřího Dobeše, která v Písku pracovala na své nové inscenaci.

Kromě chaotické vnitřní organizace byl patrný nezájem města, slovy Radmily Hrdinové „jako by nás zelený pás Palackého sadů neprodyšně oddělil od života píseckých občanů“. Na přetřes také přišly úvahy o oživení přehlídky např. pouličním divadlem a exteriérovými akcemi či happeningem. Vyšlo pět čísel zpravodaje, opět pouze cyklostylovaného, ale s Jiráňkovými skvělými divadelními karikaturami. Vedli ho Zdeněk Aleš Tichý, divadelní kritik a redaktor Lidových novin, a Radka Hrdinová, redaktorka Amatérské scény, příspěvky psala dramaturgyně Jarmila Černíková či Igor Samotný, Vladimír Hulec a další.

Ne každému je obraz, který Alternativní scéna [pražský soubor Vladimíra Hulce, pozn. ed.] maluje, příjemný, ne každý by ho chtěl mít na zdi svého pokoje. Ani já ho netoužím potkávat každý den. Avšak alternativní cesta Alternativní scény je mi sympatická – ne snad svou výlučností, ale silou přesvědčení, s jakým svůj divadelní názor dokáže prezentovat na jevišti. Nikoliv jako prázdnou protestní pózu, nýbrž jako jasně formulovaný a samostatné existence schopný systém. Tomu říkám pravá alternativa. (Tichý, Zdeněk. Pravá alternativa. AS 1992, roč. 29, č. 8, s. 16)

Dívám-li se [na XXXI. ročník ŠP] z hlediska odvážného, experimentálního, novátorského divadla, byl chudý a smutný. Podle organizátorů nebylo z čeho vybírat – nová česká (a moravská) divadelní alternativa prý neexistuje. Nechce se mi tomu věřit. Skutečně je již divadlo mrtvé? Již nemá potřebu vývoje, konfrontace, názoru? Je již pouhou zábavou? Oddychem a oprašovaným starobincem? Ne! Jen je třeba změnit přístup, pohled, definici divadla jako formy. Neuzavírat se do sálů, pevných tvarů a ověřených konvencí. [...] Ze zúčastněných sedmi souborů jen tři podle mě splňovaly alespoň částečně výše zmíněné nároky na uměleckou alternativu. (Hulec, Vladimír. Kde jsi, alternativo? AS 1992, roč. 29, č. 8, s. 15)